

Govor poslanca M. Kramariča

v 13. seji deželnega zbora 13. maja

o predlogu barona Apfaltrerna z načrtom postave o odpravi bire duhovnov.

V 20. listu „Novic“ naznanili smo obravnavo o predlogu barona Apfaltrerna z načrtom postave o odpravi bire duhovnov, poročali, da je bila debata jako živahna ter obljubili, objaviti dotični jedernati govor poslanca Kramariča. Spolnovaje to obljubo, podamo tukaj sledeči govor:

Gospoda moja, jaz mislim, da bi morda za nekatere kraje ta postava bila dobra, ali pri nas, kjer plačujemo s to ubogo vinsko kapljico, smo tako revni, da denarja nimamo in da nam je najlože, če v naturi damo. Ko se je zemljišna odveza plačevala, koliko njiv in koliko vinogradov se je prodalo in ravno taka bi se sedaj godila. Ljudje ne bodo mogli plačati in prihajali bodo spet uradniki, ki samo za pot po 16—20 gold. vzamejo. Za en kraj je morebiti postava dobra, za drugega ne. Naj se toraj poprej dezela popraša.

Gosp. baron Apfaltrern je rekel, ko je svoj predlog stavil, 1848. l. so se odvezale vse dajatve. Hvala Bogu, da so te proč! Ali g. baron Apfaltrern naj ne misli, da so duhovni tako tiranski, kakor so bili grajščaki. Grajščak je prišel ter je razbil vrata, če se mu ni dalo, in jaz se nikakor z gosp. baronom Apfaltrernom ne zlagam. Gospoda moja, jaz znam dobro, da če je hlapec, ki je imel celi dan delati, zamudil le pol ure, da je s tem celi dan zgubil. Če je pa malo kasneje delal, pa so ga zaprli. To se toraj ne dá enačiti, to ni v nobeni primeri.

Kar se gosp. Dežmana tiče, je streljal proti duhovščini in je pravil od nekega kaplana, da je pobiral darove in rekel, da mu njegova gazdarica ni nič dala. Kakor tič poje, tako tudi ptica, upam pa, da se bo g. Dežman spomnil Matice ali kmetijske družbe, ko bo oporoko delal. Če si tu ali tam nove zvonove napravijo, kaj to njega briga. Na Dunaji je bila razstava, ki je na milijone stala in je ni več, zvonovi pa, ki primeroma malo stanejo, doné toliko let. (Dobro! na levi — klici na desni: k stvari!)

Jaz se nikakor ne morem s tem skladati, da bi ubogemu kmetu pravice jemali, da bi ne bil z duhovni združen. V tem, gospôda moja, ne tiči nič drugega, nego Stremayerjevi groši in vi greste na to, da bi vlada duhovne pod roke dobila. Zatoraj je moj predlog ta: slavni deželni zbor naj izroči to postavo sl. deželnemu odboru v pretres, ki naj prihodnje leto o tem poroča, in potlej naj se postava sprejme. (Predlog se podpira.)

Dalmatinski zbor,

ki se je začel še le 20. maja, je sklenil svoje zborovanje že 8. dne t. m. Obravnaval je le dvoje domače stvari brez važnih političnih razprav. Pred sklepom zborovim pa je stranka italijanska, razen 4 poslancev, zapustila zbor, češ, da s slovansko stranko ne more zborovati! In tej stranki laški dajejo judovski Dunajski časniki priimek ustavoverne stranke, kajti njim je „ustavoveren“ vsak, kdor je nasprotnik Slovonom.

Mnogovrstne novice.

* Vsem vinskim brozgavcem naj bi se taka zgodila! Sodnija v Offenburgu je trgovca L. Stein a in M. Kahn-a zavoljo prodaje lovšanege (zbrozganega) vina obsodila na 6 mesecev v ječo in 9000 gld. kazni v denarji.

Zabavno berilo.

Obrazi iz domačega življenja.

„Slovenska“ rodovina.

Spisuje J. Aléšovec.

(Dalje.)

Če smo se prej že čudili, ko nas je hišna s svojo nemščino tako iznenadila, se čudimo zdaj še bolj, ko slišimo taka krstna imena ter iščemo svinčnik in listnice, da bi si jih zapisali, ker jih je težko v glavi obdržati Slovincu. Toda čuditi se nam ni dolgo časa, kajti ljubeznjiva gospodinja nas povabi k sebi na zofo — gospod Pavček se spusti tik nas v naslanjač — in prične nemški:

„Jako nas veseli, da nas počastite. Soprog mi je že davno pravil, da vas je povabil na sklenico kave. To ni lepo, da se nam tako dolgo odtegujete!“

Zopet smo malo iznenadeni in gledamo ljubeznjivi odraščeni hčeri, ki ste se nekoliko sramožljivi vsaka na prostor vsedli, iz katerega ste se bili vzdignili pri našem vstopu. Morda naš prijatelj Pavček vgane naše misli, kajti predno moremo kaj odgovoriti, se oglasi prijemši nas za roko:

„Moja žena je namreč vrla Slovenka po mišljenji, a ne zamerite ji, da nemški govori. Je že od mladih nog tako vajena.“

„O, nikakor, nikakor“, hitimo mi pomiriti gospoda Pavčeka.

„Veste, gospod,“ hiti zopet gospá v nemškem jeziku nadaljevaje, „je že tako! Jaz umem vse slovenski, s kuharico se tudi vedno le slovenski pogovarjam, a — je že tako: če nas pride kdo obiskat, govorimo večidel, reči smem, vedno le nemški. Človeku je ta jezik bolj gladek, lože pové, kar hoče in — in — nemški vsak zná. Je že taka navada.“

„Gotovo, gotovo, gospá“, odgovarjamo mi trdovratno slovenski, „vsak zná nemški, slovenski pa ne vsak. Da ne zamerite, gospá, ravno vaša hišna, kakor sem memo grede opazil, je trda nemkinja —“

„Da, da, ne ume besedice slovenski.“

„A, zanimivo! Kako pa potem govori z otroci?“

„Ravno zavoljo otrok,“ nadaljuje gospá vedno v ljubljansko zavitem, vsakemu pravemu Nemcu neprenesljivem nemškem narečji: „glejte, otroci se pri nas najbolj naučé slovenskega jezika — — —“

„Aba, uganem gospá! Trdo nemkinjo ste jim tedaj zato dali, da bi se pri njih najprej slovenski naučila. Izvrstna misel, čestitam!“

„Marijčka“, se vtakne v tem trenutku gospod Pavček vmes, „ali si naročila kavo za našega prijatelja? Jaz mislim, da bi imela že kuhana biti?“

Gospá se vzdigne in šepetavši nemški: „ne zamerite“ — splava po sobi proti kuhinji.

„Ali kadite, prijatelj?“ praša gospod Pavček brž za tem, stopi k omarici ter postavi škatljico na videz prav zapeljivih tlink (smodek) pred nas na mizo. Potem pravi:

„Chriemhilda, skoči, skoči po par žveplenk! Tu jih ni več.“

Chriemhilda se vzdigne izza svoje mizice, na kateri leži šivalno orodje, počasi, se ozre po svojem krilu in odide v drugo sobo, od koder se kmalu vrne s škatljico žveplenk ter jih postavi na mizo pred nas.

„Obžalujem, gospodična,“ pravimo mi z najpriljudnejšim smehljanjem, „da sem jaz, če tudi nehoté, vzrok, da ste pretrgali svoje gotovo jako zanimivo delo. Videl sem prej v vaših rokah knjigo. Ne zamerite, je morda slovenska?“